

Deklarationsförfarandet

Riksskattenämnden har i skrivelse av den 18 oktober 1957 till finansministern anmält vissa frågor rörande eventuell förenkling av deklarationsförfarandet.

Utrymmet å den hittillsvarande deklarationsblanketten (huvudblanketten) har för varje år blivit alltmera ansträngt. Särskilt har det till 1957 års taxering fastställda deklarationsformuläret blivit svåröverskådligt bland annat på grund av att förklaringar till de nya reglerna om schablonavdrag blivit erforderliga.

Riksskattenämnden har därför funnit sig nödsakad att till 1958 års taxering utbryta förvärvskällan inkomst av kapital samt förmögenhetsredovisningen till en särskild bilaga (nr 1 g).

Uppdelningen av blanketten har medfört att större och tydligare tryckstil kunnat användas samt att lämpligare radavstånd för såväl skrivmaskinsskrift som handskrift kunnat erhållas. Framför allt har bättre utrymme för förklarande text till schablonavdragen vunnits, varigenom en mängd felaktigheter i deklARATIONERNA torde komma att undvikas.

Sådana skattskyldiga, som varken äga förmögenhet eller hava inkomst av kapital, behöva självfallet icke lämna bilaga enligt formulär 1 g. För övriga skattskyldiga kommer emellertid uppdelningen otvivelaktigt att innebära en viss omgång i deklarationsförfarandet. Uppdelningen aktualiserar därför frågan om man alljämt skall upprätthålla kravet på förmögenhetsredovisning även av dem, som hava endast obetydliga förmögenhetstillgångar — för vilka skatt under inga förhållanden kan ifrågakomma — eller om man icke lämpligen kan i viss omfattning

medgiva befrielse från skyldighet att lämna dylika uppgifter såvitt angår deklarationsskyldiga som, ehuru de hava viss kapitalinkomst eller viss förmögenhet, likväl icke skola beskattas för sagda inkomst eller förmögenhet, enär inkomsten av kapital understiger skattefritt belopp (300 resp. 600 kr) och den beskattningsbara förmögenheten icke uppgår till 80.000 kr. En sådan befrielse från förmögenhetsredovisningen kräver emellertid ändring i 25 § av 1956 års taxeringsförordning.

Den nuvarande regeln att skattepliktig förmögenhet skall redovisas i deklARATIONEN även om densamma icke uppgår till sådant belopp att förmögenhetsskatt kan påföras — alltså formellt sett även om tillgångarna utgöras endast av exempelvis en motorcykel av förhållandevis ringa värde — torde få ses mot bakgrunden av äldre lagstiftning om att en etthundradel av förmögenheten skulle läggas till den taxerade inkomsten såsom underlag för inkomst- och förmögenhetsskatten (15 § av 1928 års förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt).

Att förmögenheten, även om den icke beskattas, blir redovisad i deklARATIONEN är numera av betydelse främst för taxeringskontrollen. Genom jämförelse med föregående års deklARATION kan taxeringsnämnden kontrollera om tillgångar försålts, vilket kan vara av betydelse för eventuell realisationsvinstbeskattning. Även för kontroll av gåvoskatten har förmögenhetsredovisningen visat sig vara av vikt. Sitt huvudsakliga värde för taxeringskontrollen har förmögenhetsredovisningen emellertid genom den möjlighet den bereder till s. k. kontantsammanställ-

ningar för undersökning om inkomsterna deklarerats riktigt.

Man kan enligt riksskattenämndens mening icke lämpligen helt uppgiva de kontrollmöjligheter, som följa av att förmögenheten redovisas även i sådana fall då förmögenhetsskatt icke skall påföras. För kontroll av löntagares deklARATIONER erfordras dock i allmänhet icke dylik redovisning. Man synes därför inte böra betunga det stora flertalet skattskyldiga med generella förmögenhetsredovisningar allenast för att vinna kontrollmöjlighet för ett mindre antal fall. Det är, enligt vad erfarenheten visat, huvudsakligen i fråga om jordbruks- och rörelseinkomster som de ifrågavarande kontrollmöjligheterna äro av värde.

Med hänsyn till angelägenheten av att kunna kontrollera fall, där stora bruttotillgångar finnas, torde en eventuell befrielse från uppgiftsskyldighet icke böra anknytas till en viss högsta nettoförmögenhet utan till bruttot av tillgångarna. Var gränsen för uppgiftsskyldighet skall dragas kan diskuteras. Enligt riksskattenämndens mening är det icke tillrådligt att sätta gränsen så högt som vid 80.000 kronor. Möjligen skulle syftet med reformen i huvudsak vinnas redan om beloppet sattes vid 25.000 kronor.

Ur förenklingsynpunkt vore det vidare önskvärt att schablonavdragen för försäkringspremier omarbetades eller eventuellt helt slopades. Erfarenterna från 1957 års taxering ha visat att, såsom bestämmelserna nu äro utformade, det ställer sig synnerligen svårt att i deklara-tionsformuläret enkelt och lättfattligt förklara för deklaranterna innebörden av bestämmelserna. Den förklaring rörande försäkringsavdragen, som lämnas i 1958 års blankett, är såsom det bilagda formu-

läret visar, mycket omfattande. För deklaranterna vore det självfallet en lättnad att slippa sätta sig in i regler av så pass svårtillgänglig natur. Det må i detta sammanhang även erinras om att ett system med schablonavdrag för försäkringspremier i viss mån motverkar det egentliga syftet med avdraget nämligen att uppmuntra försäkringssparandet.

Det blankettutrymme, som skulle vinnas vid en förenkling eller ett slopande av schablonavdragen för försäkringspremier, skulle i stället kunna användas till att i huvudblanketten återinföra den uppgift huruvida kapitalinkomsten överstigit 300 resp. 600 kr, som nu upptagits å bilagan 1 g. Att återupptaga denna uppgift i huvudblanketten blir nämligen erforderligt om redovisningsskyldigheten för förmögenheten begränsas på sätt nyss antytts.

Även bestämmelserna om beräkning av ortsavdrag borde överses ur förenklingsynpunkt. De uppgifter, som måste lämnas i huvudblanketten till ledning för beräkningen av dessa avdrag äro såsom framgår av formulärets första sida synnerligen detaljerade. Erfarenheten har också visat att dessa uppgifter hittills av de deklARATIONSSKYLDIGA ifyllts på ett mycket otillfredsställande sätt. Riksskattenämnden kan självfallet icke i detta sammanhang ange hur de ifrågavarande reglerna borde vara utformade för att tillgodose förenklingskravet. Utan att taga ställning till frågan vill nämnden blott antyda en möjlighet, nämligen om icke den skattelättnad, som i nu ifrågavarande hänseende tillerkänts bland annat ogifta skattskyldiga med barn, i stället kunde — efter yrkande i det särskilda fallet — lämnas såsom ett extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Bestämmelserna om orts-

avdrag för nämnda kategori torde för övrigt icke heller i materiellt avseende vara tillfredsställande. Riksskattenämnden kan härutinnan hänvisa till sitt den 2 januari 1957 avgivna yttrande över 1956 års kommunalskatterevisions betänkande med förslag till nya kommunala ortsavdrag, i vilket yttrande nämnden bland annat anförde:

”I fråga om förslaget detaljer vill riksskattenämnden till en början fästa uppmärksamheten vid det ortsavdrag, som enligt 8 § 1 mom. fjärde stycket förordningen om statlig inkomstskatt tillkommer ogift skattskyldig (utan husföreståndarinna), vilken haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn. (Med ogift är här jämställd gift skattskyldig, som icke levtt tillsammans med andra maken.)

I förevarande fall erhåller *vardera* av föräldrarna, under förutsättning att de icke levtt tillsammans, förhöjt ortsavdrag med 1000 kronor i ortsgrupp V. Motsvarande bestämmelse föreslås nu till följd av den eftersträfvade pariteten skola gälla även i fråga om de kommunala ortsavdragen. Det synes emellertid opåkallat att den av föräldrarna, som icke har barnet under sin vårdand, erhåller förhöjt ortsavdrag. Det i förarbetena till lagstiftningen anförda motivet att denne ej får någon del av allmänna barnbidraget synes

icke bärande, enär allmänna barnbidraget får anses minska båda föräldrarnas försörjningsbörda. Särskilt anmärkningsvärt torde vara att den av föräldrarna, som icke har vårdnaden, får förhöjt ortsavdrag med 1000 kronor även i det fall att hans bidrag till barnets vård avsevärt understigit sagda belopp. Om föräldrarna gifta sig försvinna *bägges* förhöjda ortsavdrag och avdrag erhålles gemensamt med endast 4.000 kronor i nämnda ortsgrupp i stället för tidigare med sammanlagt 6.000 kronor. Det synes riktigare att åtminstone med avseende på den av föräldrarna, som ej har vårdnaden, taga bort det förhöjda ortsavdraget vid den statliga beskattningen än att i likformighetens intresse införa detsamma även vid kommunalbeskattningen. Det må även anmärkas att bestämmelserna om ifrågavarande ortsavdrag äro invecklade och i så hög grad komplicera deklarationsformuläret, att de skattskyldiga i mycket stor omfattning missförstå formuläret och till följd härav i förevarande hänseende lämna missvisande upplysningar.”

Riksskattenämnden anser sig slutligen böra framhålla angelägenheten av att sådana skatteregler, som direkt beröra den stora mängden skattskyldiga, utformas under noggrant beaktande jämväl av synpunkten att de böra kunna omsättas i deklarationsformulären på ett enkelt och för allmänheten begripligt sätt.